

TALLÓSI BÉLA

A Toszka széke

– Fokhagymát ne adjatok a Toszkanak! – tanácsolta Langy Ella unokatestvérének, Házasnő Sápoly Herminának. – Pépesítve, mézzel összekeverve semmiképpen se, de lángosra se kenjetez neki. Ételbe se főzetez, még ízéért se. Egyetlen gerezdet se! Ne tömjétez bele a fokhagymát, mert meg nem hal soha! Itt marad rátok örökre.

Langy Ella azért rukkolt elő a furcsa tanáccsal, mert unokatestvére, Sápoly Hermina az utóbbi időben egyfolytában csak siránkozott, hogy nem jut ideje az égadta világon semmire. Magára különösen nem, hogy törődhetne egy kicsit a külsejével, és ne nézne ki úgy, mint akit megrágtak a kutyák és kiköptek. Tengernyi teendője nem engedi, hogy egy röpke órácskára beüljön a Jólakat-Lak presszóba, és a barátnők társaságában elfogyasszon egy desszerttálat. Bezzeg újasszony korában, és amíg a megvénült Toszka nem szakadt a nyakába nyűgként, nem múlt el hétvége presszólátogatás nélkül.

Híre volt szélteben-hosszában a településen Sápoly Hermina jólakat-lakbéli orgiáinak. Ahogy a biciklijét belökte a kerékpártároló szűk rései közé, majd lefejtette a nyeregről a hímzett takarót, és belegyömöszölte a használt műanyag reklámtáskába, a presszós nő, mivel a kirakati üvegen át mindent látott, odalépett a hűtőpulthoz, és kezdte egyenként tálcára szedegetni Sápoly Hermina kedvenc édességeit: csokoládés kúpot, puncsszeletet, négercsókot, dobos szeletet, kókuszos roládot, ananászcockát, habrolót s mindennek a tetejébe egy francia és egy mézes krémet. Csipkés papíralátéten felszolgált mellé egy Bila-Git filmtablettát is, hogy Sápoly Herminát a vajás krémek miatt ne kínozza – mert szokta – hasi diszkomfort.

Sápoly Hermina a süteményekből rakott halom tetejéről legelőször elfogyasztotta a krémesekeket: a tölteléket kanalazva elnyalogatta, a csupasz lapokat szalvétába csomagolta (használtba, amelybe előző alkalommal is csomagolta már a levelestészta-lapokat), és hazavitte Jettikének, a Yorkshire terriernek.

– Jettikének is legyen ünnep ez a nap! – mondta fürkészőn nézve körbe az asztaltársaságon. A barátnők Sápoly Hermina vizsgálódó tekintetéből megértették a célzást, hogy az eb ünnepéhez ők is járulanak hozzá, ezért a tészta-lapokat ők is ráhalmozták a használt szalvétára. Kelletlenül, mégis mosolyogtak közben, mert arra gondoltak, hogy a rengeteg agyonnyálazott tésztától Jettike hajnalban nyüszítve csíkozza végig az udvart.

Sápoly Hermina, miután lenyelte az utolsó édes falatot is, reszkető kézzel nyúlt a meggylikőrös *ananászdzszú*ért (ezzel küldte le a

Bila-Gitot is), hogy leoldja a szájpaddlásáról a puncsszeletről felrakódott ragacsos cukormázat.

– Már megint nem csúszik a *dzsúz*, Hermina – próbálkoztak minden alkalommal, hogy kiutálják a szájából a szívószálat. Sápoly Hermina ugyanis a gólyacsőr nyakú műkristály pohárból szívószállal itta ki a likőrös nedűt olyan förtelmes szürcsöléssel, hogy a felszolgálónőnél a hétvégi – szombat déltől hétfő hajnalig tartó – csendrendelet megszegése miatt panaszbeírással fenyegetőztek a presszó vendégei.

Sápoly Hermina faluszerte elhíresült jólakat-lakbéli lakomaorgiájának csak ezután jött el a csúcspontja, amikor a legnagyobb csészébe megrendelte a *papucsínót*. Így ejtette, *papucsínó*, előbb csak elhallásból, később viszont elhitette magával (és megpróbálta elhittetni másokkal is), hogy kedvenc kávéitalfajtája a lábbeliről kapta a nevét. „Akkor itták, amikor papucsba bújtatva a lábukat, körbeülték a kávéasztalt, ezért hívják papucsínónak” – magyarázta saját verzióját. „Csak így van logikája, ezért papucsínó” – érvelt, és szapulta azokat a lükéket, akik kapucsínóztak. „Kapucsínó, hogyne – affektált –, még jó, hogy nem ajtócsínó!” – vihorászott saját fejtegetésén.

Az ital rendelésével is kitűnt. Telenovellákból kapott el és jegyzett meg egy-egy idegen kifejezést, köztük a konzumál szót, és maga is használni kezdte, nem helyénvalón természetesen.

– Mirabella, lelkecském – intett Kandics Mirabellának, a presszó vezetőnőjének, miután a szívószálat berakta a használt nejlon reklámtáskába a széke alá. – Eljött az ideje, konzumálnék egy papucsínót.

A habos feketét szertartásosan fogyasztotta. Ugyanazzal a mozdulattal, ahogy a szívószálat berakta a reklámtáskába, előhalászott belőle egy különös sótartót. Gumiból készült, és sündisznó formája volt.

– Grétáról hoztam – mondta dicsekvőn, amikor előhalászta.

Ahányszor kimondta, hogy Grétáról hoztam, kitört a vihogás. És nemcsak az asztaltársasága hahotázott, az egész presszó zengett. Azt is elhitette magával, hogy a *gréta* miatt nevetnek. Pedig a gumi sündisznón mulattak.

– Tudom, tudom – dohogott, és hevesen korrigálta az elszólást. – A sziget Kréta, és nem Gréta. A grétával a táblára írnak.

Sápoly Hermina örült fahéjat tárolt a sündisznó formájú gumi sótartóban, amelyet az állatkaforma csavaros tetővel zárt végbélnyílásán keresztül lehetett megtölteni. Az asszony megnyomta a gömbölyded tartót, mintha egy lyukas labdát lapított volna be, s a lyukas végű gumitüskékből kiszálló fahéjporral bepötytyözte a kávé tetejére fűjt tejszínhabot. Ilyenkor a szállongó fahéjtól, amit még a mennyezeti ventilátor is megkevert, a fél presszóra rájött a tüsszenthetnék.

Langy Ella azért hozakodott elő az ötlettel, hogy Házasék ne adjanak fokhagymát a Toszkanak, mert megelégette unokatestvére, Sápoly Hermina örökös panaszkodását. Mást se hallott tőle, csak, hogy nincs ideje beülni a Jólakat-Lakba, mert minden perce be van osztva azóta, hogy rámaradt a Toszka, kilencvennégy éves, immobilis öreganyjuk, és neki kell őt gondoznia. Siránkozott faluszerte, hogy huszonnégy órában haptákban áll, mert a Toszka maga alá piszkít, ötpercenként kell átpelenkázni és megmosdatni. Szusszanni sincs ideje azóta, hogy nagyanyjuk, a Toszka betöltötte a kilencvenedik életévét, mert a születésnapján kijött hozzá a falutévé, és riportot csináltak vele. Úgy izgult a kamerától, a felvételektől, a nagy cécótól, hogy egy hétig szorulása volt, s miután szintetikus és biohajtószerekkel jól meghajtották, annyit ürít, mintha három helyett enne.

– A Toszka zabagyr. Olyan, mint az elevátor. Mindent bepesztít, amit kiteszek az asztalra. Légy nem mozdulhat körülötte, mert azt is lecsapja. A szárnyukat kitepi, nehogy felragadjon a szájpaddlására, de a tort és a potrohot bekapja. Mozogni meg nem mozog – sopánkodott Sápoly Hermina, ha már nem bírta nyelni a mérget, és kifakadt.

Idegileg annyira kikészítette nagyanyja minden egyes maga alá piszkítása, hogy a két-fajta antidepresszáns sem segített megroggyant egészségi állapotán. A lába is csak dagadt egyre, a szívgyógyszertől meg a megemelt adag vízhajtótól sem lappadt le, és semmiféle borogatás nem segített.

– Luxusba nyomhatja ki a beleiből, ami feszíti, mert mobil stílvécét rakunk alá – kérkedett Sápoly Hermina, és elhíresztelte, hogy egy vagyont adtak a Toszka székéért.

A Toszkanak pedig naponta többször is felhánytorgatta, hogy húsz évig fogják törleszteni a hitelt, amit a kárpitozott egyedi stílfotelra vettek fel úgy, hogy a házat ajánlották fel fedezetként. Nagyanyjuk ugyanis ragaszkodott ahhoz, hogy kárpitozott legyen az ülőalkalmatosság. Meg volt veszve érte, ruganyosat akart, nehogy feltörje az alfelét a kemény ülőke.

– Egyedi kárpitozott barokk szék, műbútorasztalos készítette korabeli minta alapján, hűen másolja az eredetit – magyarázták a boltban.

– Mi, farokszék, farokra akartok ültetni? – kérdezett vissza a Toszka.

– Barokk, stílfotel – mondta az eladó.

– Farok, hallom én, farok. Nem vagyok süket, hallom, farok lesz alattam.

Sápoly Hermina aztán, ide-oda kapkodva a fejét, hogy felmérje, milyen hatást vált ki a történetével, elmesélte, hogy a fotelt, amelyből a Toszka mobil szobai vécéjét elkészítették, barokk bútorboltban rendelték meg.

– A mai modern *dizájnyosra* – mesélte –, aminek se támlája, se karfája, csak egy égbe emelt ufótányér ülőkéje van, azt mondta a mi drágalátós öreganyánk, hogy *nem szputnyik ő, hogy a veszmírbe küldjük*. Megfurikáztatta magát, három boltban is voltunk, száz székbe beleültettük, hogy kevesebb pénzből kijöjjünk, de nem, neki nem egyik se volt jó. A díszes *farok* kellett! Azon a vadonatúj *farok* stílfotelén vágattunk lyukat, a rugók között, csak hogy a kedvére tegyünk. A bútorboltban mi lettünk a kabaré, mikor elmondtuk, hogy a drága cirádás fotel mobil szobai vécének kell a Toszka alá. Az alkalmazottak összefutottak az irodákból, a műhelyekből, az igazgatótanáccsal az élen dőltek a röhögéstől, bizalmatlankodva faggattak, hogy a tévétől jöttünk-e, mi vagyunk-e a kész átverés só, hova rejtettük el a kamerát.

– Meghoztuk a mobil barokk stílvécét – mondták a szállítómunkások, akik szintén nem tudtak napirendre térni a dolog felett, s az egyikük végigfotózta a teljes kiszállítást, mert a Toszka székét reklámanyagnak akarták felhasználni.

„Erre varrjon gombot a konkurencia” – tréfálkoztak maguk között, s úgy röhögtek, hogy a tolatásnál derékszögbe hajlították a műmárványból faragott Cupido-szobrot tartó kerítéskapu-oszlopot.

– Órák hosszat ültetjük térdig lehúzott perlonharisnyában a mobil *farok* stílvécén a tévé előtt, feltúrt pongyolában, bugyogó nélkül, de ott el nem engedi magát, pedig akkorákat vigyorog a filmekben, hogy másra már attól rájönne a hasmars. Az istennek se könnyít magán, pedig ott van alatta a bordó műanyag vödör, nyomhatná bele csurig. Azt mondja, hogy „lánykám, csak nem fogom összezsurgatni a cefrémmel ezt a *farok* szépséget”. Azt nem, azt kíméli, de mihelyst az ágyba teszem, már érzem, hogy elengedte magát, mintha csak szántszándékkal bosszantani akarna. Tele van a szagával az egész ház, győ-

zők szellőztetni miatta télen is. Negyedik éve egy bevétel csak a gázra megy el az örökös ablaknyitogatások miatt. Közben a hőmérőt meg lesi, arra van szeme. „Lánykám, alacsonyan áll a higanyszál, nem akar feljebb kúszni” – zargat. Atomreaktor se bírná felmelegíteni, örökké vacog, meg van dermedve.

Langy Ella és Sápoly Hermina nagyanyja, a Toszka, polgári nevén Sápolyné Vértes Erna valóban egy héttel kilencvenedik születésnapja után kezdett el emberfeletti mértékben üríteni. Örvendezett, hogy megtisztelték, kijöttek végette a tévétől, ő is celeb lesz. Mintha csak mindig filmezték volna, úgy utasítgatott, honnan, milyen szögből irányítsák rá a fényt. Kék fényvel kérte magát bevilágítani. Olvasta valamelyik bulvárlapban, mert ha nem a tévé előtt ült, akkor folyton azokat bújta, hogy az egyik hollywoodi filmcsillag más fényben nem ad interjút, csak kékben, gondolta, neki is jót tesz a kék, lemtolja a májfoltjait.

– Nem a Kék fénytől vagyunk, mamika! – szúrta a fogai között a szavakat a világosító.

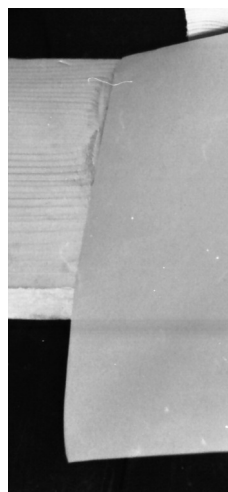
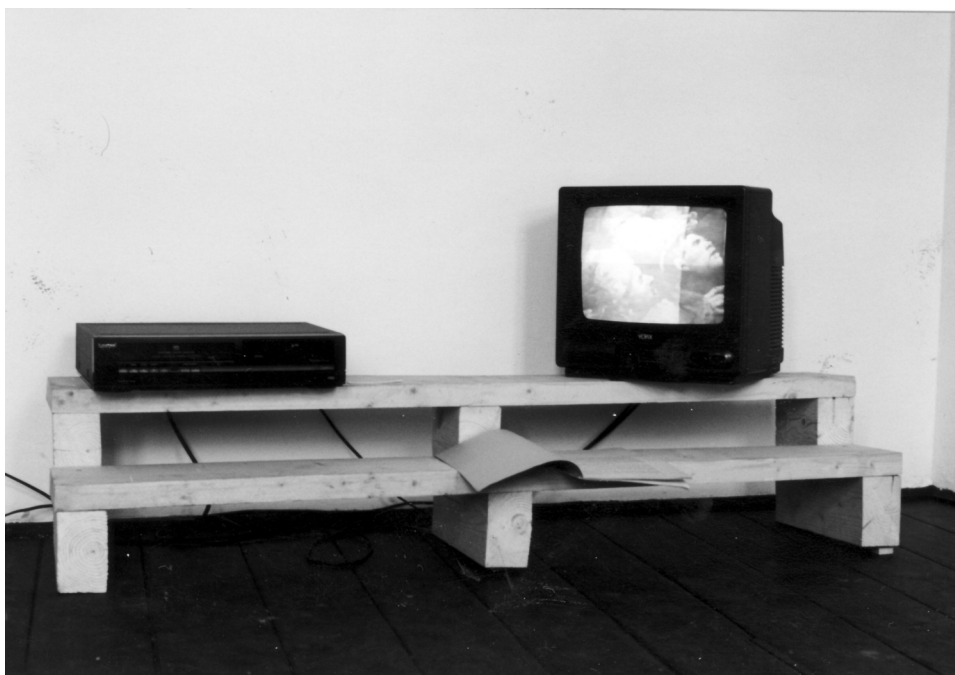
Annyira piszkálódott a kék fény miatt, hogy kénytelenek voltak egy intelligens lámpával világító reflektort szerezni. De még így sem engedte a felvétel elindítását addig, amíg be nem púderozták, hogy ne csillogjon a homloka. Válogatott az alapozókban, melyik nyeli el jobban a fényt, ilyeneket is kiolvasott valahonnan. A műfogsorát pezsgőtablettás vízbe tette lemaratni, hogy ne látszódjon rajta az elszíneződés, ha veszi a kamera. Belelátott abba, hogyan zajlik a forgatás, hiszen hajnalok hajnalán, még adás se volt, belebújt a kéken vibráló képernyőbe, s a legkisebb pissenésért is morgott, hogy ne hangozzunk. Lábujjhegyen kellett járni körülötte. Mindent nézett, reklámot, adáshibát, a lefagyott képeket, a politikai hirdetést, közérdekű felhívást, a sztárhírekért meg volt veszekedve. Izgult a celebekért a dzsungelben, hogy mennyi borzalmat képesek a szájukba venni, bogarakat, csúszómászókat meg mindenféle véres állatszerveket lemixelve, végtére mégis azt mondta, hogy annyi pénzért ő is megenné még a... csak úgy fröcsögte, hogy mit enne meg ő is.

A műfogsorából azonban valamit kioldhatott a pezsgős tisztítófolyadék, mert az alaplemez a műínnel úgy összehúzódott és összezsugorodott, hogy hiába nyomkodta a nyelvvel a szápadlásához, az első mondatnál, egy er-hangot kipergetve kipördült a szájából. Pedig mielőtt cuppantgatva benyalta volna, agyonkenete ragasztóval. Nem is akármilyenel, mert mindig a legújabb kellett neki, amit úgy reklámoztak, hogy innovatív, új, ízmentessé fejlesztett műfogsorrögzítő krém, amitől újra mosolyoghat, s eheti kedvenc dióját akár héjastul is. „Mi maga, mama, mókus, hogy diót akar pattintgatni a műfogával” – vette ki kezéből a műfogsorragasztó-tubust Sápoly Hermina.

– Menjetek ám a... – acsarkodott az operatőr. – Engem a vén Toszka nem fog szívadni. Ha kiköpte, kint lesz, kész. Tetszik vagy nem – füstölögött, és nem engedett, hiába próbálta engesztelni a kollégája, hogy nyugi, nyugi, újravesszük a köszöntőt műfogsorral, úgy felbőszült, hogy másodsorra elfelejtett élességet állítani.

Az egész felvételtől végül másfél percet tudtak adásba vágni. Homályos képek alá mondott olcsó panelszöveggel, közhellyel köszöntötték a kilencven esztendejét jó erőben, egészségben viselő, ép tudattal megélt, kerek jubileumát örvendező szeretteinek vidám népes gyűrűjében, s a szeretet virágainak színes sűrűjében, felhőtlen boldogságban töltő Erna nénit, aki a jókívánságok fogadása közben megjátszott fesztelenséggel küzdött a kék homályban, ahogy beesett ajkaira próbált zavart mosolyt csinálni.

Olyan szorulása lett a rosszul végződött felvétel miatt, hogy hét évet öregedett a hét nap alatt az erőlködéstől, amikor is az erős hajtatóktól megindult, s aztán már meg sem állt.

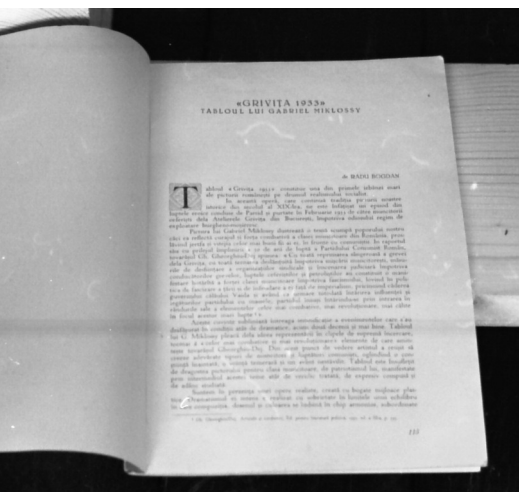
A háziorvosra kelletlenül, elgyötört ábrázattal csak annyit mondott az állapotára, miután vérképet nézett, ütőeret tapintott, kopácsolott egy sort a hátán, megnyomkodta a nyaki nyirokcsomóit, elvégezte az EKG vizsgálatot, hogy nem szervi baj, hanem az előrehaladott kor hozta magával a meggyöngült bélfunkciókat. Hiába jártak a rendelőbe minden hétfőn, szerdán és pénteken, nem használt semmi, bármit írt fel az orvos. Ezért utoljára, mikor az érvényes hivatalos gyógyszerlistáról minden létező hatékony szerrel megpróbálkozott, a hippokratészi esküjével nem törődve, sértő módon utasította el a további kezelést.

– Nem mondhatom, hogy minden étkezés után itassanak vele gipszkását, de istenemre, Erna néninél már csak az állítaná meg a túlzott bélműködést, értsék meg. Ha megkötné a beleiben. Nem tudok más gyógyírt.

– Ezért fizette évek hosszú során a betegsegélyzőt. Hogy végül mi gyógyítsuk meg, mert az orvostudomány nem tud mit kezdeni az öregséggel! – vágott vissza hisztérikus kitéréssel Sápoly Hermina. S mielőtt kilépett volna a rendelőből, kifordította a fémtálcás orvosi műszerasztalra a műanyag táskában magával hozott láttelepet, vagyis a használt pelenkákat a Toszka alól. Mintának vitte magával, hogy vizsgálják ki belőlük, mi a pokol van öreganyjuk belében, amitől nem bír kiürülni soha.

– A fokhagyma tartja jó erőben. A százat is megéri, ha adod neki, Herminám. Pedig addig még hat hosszú esztendőket kell vele végigbajlódnod – fontolgatta a lehetőségeket Langy Ella. – Te méysz bele tönkre. Elemésztenek a migrénes rohamok, hiába szeded a nyugtatókat?! – bizonygatta Sápoly Herminának.

– Csupa ideg vagyok attól is, hogy semmi sem izgatja. Csak vigyorog a tévén, mint az agyalágyult. Alig várja, hogy beülhessen a valóvilágba. Társalog a villalakókkal a képernyőn keresztül, mintha azok hallanák! Ha megjön az unokám, a Dzsasztin, akkor meg azt nyaggatja egyfolytában. Könyörög neki, hogy Dzsasztinkám, kicsiny unokám, nyisd már meg a dédinek az *infernetet*, benéznék a villába. Internet, Erna dédi, nem *infer-*

Miklósi + Miklóssy, (műalkotás szemléje), installáció, Sylvie Moreau Galéria, Kolozsvár, 1999

nét, javítja ki Dzsaszintkám, de hát mondhatja neki, ha valamit bevesz a kerge agyába, nem enged belőle. Ha nincs villa, akkor focit néz, meg van bolondulva a *Krisztiánóért*. Éjjel-nappal a meccseket nézné, majd kigúvad a szeme. Mondom neki, Erna mama, nem látja már maga a labdát, minek nézi. Vigyorog fültől fülig, hogy érdeklis is őt a labda, a *Krisztiánót* kajtatja, hogy kapná le a mezét! Közben meg rugdossa a stílszéket, úgy meg van indulva. Mondom neki néha, hogy Erna mama, elindul maga alatt az a klozet, bedől vele a tévébe. De csak bújik bele a képernyőbe úgy, mintha múlna neki rajta. A múltkor annyit kapcsolgatott ide-oda, hogy felvegye *Krisztiánót* videóra, hogy levágódott a biztosíték, reggelre kiolvadt a fél disznó a fagyasztóban.

Amikor Házasék úgy érezték, a kapcsolatukat is kikezdi a vesződség, a Toszkat megpróbálták beadni kórházba, elhelyezni az elfekvőben, de másnap hazaengedték.

– Megnyugodhatnak – mondta az ügyeletes gerontológus –, a néni egészségét illetően semmi okuk az aggodalomra.

S elmagyarázta, hogy a Toszkat szétrobbantani se lehet, dinamittal, de még atombombával se. Olyan masszív az egészsége, hogy nem szorul kórházi ellátásra. Csodával határos módon korához mérten túlteng benne a bioenergia.

Sápoly Hermina köszönte az orvosnak az örömteli hírt, mondta, nagyon megnyugodott, jobban nem is lehetne.

Egy kicsit mégis javított a kedélyállapotán, hogy a gerontológus előzékenyen közölte velük: létezik olyan megoldás, amellyel levehető a vállukról a kegyeleti szolgáltatások terhe, magyarul, tehermentesíteni tudják őket a temetés költségeitől.

– Mi van? Mi van, magyarul?... – értetlenkedett Sápoly Hermina.

– Az orvosi egyetemen az anatómiai intézetnek szüksége van... szóval... ha beleegyeznek a hozzátartozók – próbálta a gerontológus érthetően elmagyarázni a lehetősé-

get –, írhatnak a hölgy... – ránézett a kórlapra, hogy leolvassa a nevet – ...Sápolyné Vértés Erna halála utánra szóló felajánló nyilatkozatot holttest anatómiai oktatás és kutatás céljából történő felhasználásához – majd hosszan ecsetelte a feltételeket.

Sápoly Hermina valami olyasmit értett meg a gerontológus felvilágosító magyarázatából, hogy az egyetemen a Toszkat formalinban konzerválnák, mert ritkaságszámba megy, hogy olyan előrehaladott korban, mint az övé, valakibe annyi bioenergia szoruljon, mint amennyi benne feszül. Érdemes lenne valamiféle – Sápoly Hermina nem pontosan értette milyen – kísérlet alá vetni, amelynek során a medikusok a Toszka tetemén megkísérelnék kikutatni a hosszú élet titkát.

– A majmok farkán kísérletezzék ki a hosszú élet titkát, ne a Toszkan! – robbant ki oda-haza a férj, Házas Emil, amikor Sápoly Hermina az orvostól hallott lehetőséggel kapcsolatban kérdezte őt. – Adjam oda hullakonzervnek! Ezt? Ebből másnapra fóka lenne a formalinban. Végtére hazaadnák nekem akváriumban.

Házas Emil valójában még ilyen elképesztő fordulaton sem lepődött volna meg. Azon sem, ha a Toszka az anatómiai intézet bonctermében feltámadna, és fókaként lubickolna a formalinban. Jól emlékezett anyósa döbbenetes műtétjére, amelynek észveszejtő fejleményeit lelkesen ecsetelte a kocsmában minden alkalommal, ha többet ivott a kelleténél.

– A Toszkan hetekig rajta volt a hasi sérvkötő – kezdte. – Hasfali sérve lehet Erna néni-nek, talán azért nem tud üríteni, mondta kétségbeesésében rémülten a kezelőorvosa, miután Herminám eléje öntötte a műanyag táskából a Toszka alól összeszedett mocskos pelenkákat. De a sérvkötő se segített, mert örökké tépte, zárta magán a tépőzarat, azzal szórakozott. Bambán hajtogatta, az agyamra ment vele, hogy az ő idejében ilyen tapadós csoda vacak még nem volt. Mondtuk neki, mama, most van a maga ideje, ne birizgálja örökké, mert nem fog tapadni. Mivel a sérvkötő sem javított az állapotán, azt mondta az orvos, csak hogy megszabaduljon tőle, nem másért, hogy műteni kell, és beutalta a sebészetre. A Toszka bement a kórházba, megvolt a beöntés, kitakarították belülről, aztán betolták a műtőbe – mesélte egyre hevesebben belelendülve Házas Emil a kapatos cimboráknak –, kiterítették hanyatt a műtőasztalon. Ráaggattak mindenféle kallantyúkat, *inkubálták*, lélegeztető gépre tették, csapkodták őt a *devibrátorral*, sürgölődtek körülötte, merőben úgy, mint az amerikai kórházak sorozatokban. Elvesztettük, mondták az orvosok, s megállapították a halál beálltának időpontját. Lefedték kék tetemlepedővel, s amikor jött a boncmester, hogy áttolja a műtőből a bonctermembe, majdnem a frász jött rá az ijedségtől. Abban a minutumban ugyanis, ahogy a mozdulatlan testet erőlködve rációba a tolóágyra, a takarólepedő megmozdult az én drágalátós meghótt anyósomon, az arc-rész fölött folyamatosan emelkedett, majd lelapult a kelme, mintha egyenletes lélegzés lebegtette volna. S ahogy a boncmester tolt a folyosón a kocsit a lefedett tetemmel, s azon álmélkodott, hogy mitől libeg a lepedő, az én drágalátós meghótt anyósom elkezdett áriázni. Csak úgy dőlt kifelé a torkán az operászó. Amíg élt, rá nem lehetett venni, hogy nótázzon. Úgy ült a bálban, mintha drótostót bádogozta volna be a száját, pléhpo-fával hallgatta a danolókat. Holtában meg még a legmagasabb hangokat is olyan csendőn énekelte ki, hogy a betegek sorra ocsúdtak fel, mert zengett az egész kórházfolyosó a Toszától. Az összes áriáját kívülről tudta, pedig sohase hallotta a Toszát. A rádiót is elcsavarta más adóra, ha operát sugároztak a Kossuthon, mert a Kossuthot hallgatta a legtöbbit, a Szabó család miatt. Az is megér egy mesét, a Szabó család! A Toszka is gebint akart nyitni, mint a Szabó családban a szövőgyári igazgató, a Bandi felesége, az Irén. Az is egy sztori volt, ahogy bement a hivatalba, és azt mondta, állítsanak ki neki engedélyt gebinre... de azt majd máskor. Most arról, hogy bármi más szólhatott, de

opera nem. Nem tűrte. Aztán valamelyik újságban, mert mindig böngészett, rábukkant egy hírre. Mintha a cikkben leírtaktól felforrat volna az agya. Kivágta az újságból, s betette az üveglap alá az éjjeli szekrény tetejére. Attól kezdve, hogy azt az írást elolvasta, meg volt róla győződve, hogy az operának csodatevő ereje van. Valami habókosról írtak az újságcikkben, akivel állítólag megesett, hogy a klinikai halál állapotában, ahogy súlytalan lebegéssel fényes virágos réten vonult elfelé, egyszer csak meghallotta odaátrol valamelyik elment rokonának a hangját. A rokon szelleme a habókos, aki vonult elfele a fényes réten, arra bízta odaátrol, hogy álljon meg, ne menjen tovább, mert leesik. Ez az illető meg, ahogy elfelé ment súlytalan lebegéssel fényes virágos réten, megijedt, hogy valóban leesik, ezért megállt, mérlegelt, aztán megfordult, és visszajött. Felgyógyult, és száznyolcvan fokban megváltozott az élete. Születésétől fogva süketnéma volt, onnantól kezdve viszont nemhogy a beszédhangokat hallotta, hanem isten tudja, honnan és hogyan, olyan kifejtett relatív hallása lett... nem tudom, mi az, de ez áll a cikkben, hogy csodamód énekelte az operaáriákat. A legnagyobb tenorokat is leénekelte. Elnevezték a modern idők Carusójának... bár fogalmam sincs, mit jelent a *karhúzó* – szabadkozott Házas Emil. – A lényeg, hogy ennek a mifene *karhúzónak* lemeze jelent meg, vették, mint a cukrot. Rövid idő alatt megtollasodott, annyi pénze lett, mint a pelyva, a hollywoodi gazdagsoron vett villát meg olyan... hogy is mondják hajót, jachtot. Ha nincs az az üveglap alá tett átokvert cikk, a Toszka simán, gond nélkül elmegy, rég kint pihenne a temetőben – bosszankodott Házas Emil. – De annyira bele volt bolondulva abba a cikkbe, hogy a habókos *karhúzó* története visszahozta őt a holtából. A tolokocsin a mütöböl a boncterembe tartva félúton felocsúdott a lepel alatt, és ahogyan a torkán kifért, olyan erőből kezdte fújni Tosca imáját. Ha már visszajött, mama, mondtam neki később, legalább aranycsinálóként jött volna vissza.

A kísértetiesen hangzó Tosca-sztorinak némi valóságalapja volt ugyan, ám mindössze annyi, hogy az orvosoknak özvegy Sápólné Vértes Ernát sikerült visszahozniuk a klinikai halálból. A hajnali áriázásról köréje szőtt szóbeszéd pedig minden valószínűség szerint abból kerekedett ki, hogy a kórházi folyosón a fal mellé állított tolóágyon megszólalt egy mobiltelefon, amelyen a Puccini-opera második felvonásában elhangzó Tosca imájának részlete volt beállítva csengőhangnak. A telefoncsörgésre a közeli kórteremben felriadt özvegy Sápólné Vértes Erna, akit nem sokkal korábban hoztak vissza a klinikai halálból. Kómás álomból ocsúdva, ébredő tudattal, zavarodottan elkezdte nyomogatni a vészgombot, hogy riassza a nővéri ügyeletet. Rikácsolva csapkodott maga körül az ágyban, hogy kapcsolják már ki azt az átkozott operát, sohase bírhatta az áriázást, s új életének első napján nem tűri ezt a rettentő sipítózást. S mivel a nővér nem termett ott azon nyomban, Sápólné Vértes Erna elindult a hang irányába, hogy kiderítse, hol szól az opera.

– Nem fogsz nekem itt áriázni – mondta, s az éppen elcsendesedett maroktelefont becsúszta az egymásra polcozott fehér zománcozott kacsák egyikének csőrébe. A hajnali ébresztéskor a nővér aztán a járóképtelen férfibetegek között kiosztotta a kacsákat, azt is, amelyik gyomrában elmerült a maroktelefon.

Hogy mi lett a kacsába csúsztatott telefon sorsa, elfelejtődött. A körülmények idővel elhomályosultak, de a Toszka ragadványnev rajta maradt özvegy Sápólné Vértes Ernán.

– Könnyű azt mondani, Ellánk, hogy ne agyjak a Toszkanak fokhagymát. Meg nem eszi az ételt, ha eléje teszem a tányért, s az első kanálnál nem érzi meg a fokhagyma ízét – vetett ellent Sápoly Hermina unokatestvérének, Langy Ellának. – A mákos kalácshoz is

fokhagymás kenőt kér, hogy mártogathassa. Mondtam már neki, Erna mama, nem lángos ez, hanem kalács, nem sós, hanem édes. Édes, édes, berzenkedett, mert azt nagyon tud, kispóroltad belőle a cukrot, mitől lenne édes! És csak kente a fokhagymát a mákos kalácsra vastagon.

– Vesszen éhen, ha nem eszi meg fokhagyma nélkül – dohogott Langy Ella. – Megeszi, ha éhes lesz. Ha meg nem, éhen pusztul. De nem lesz nekünk olyan szerencsénk!

– Nem is, mert élni akar. De még mennyire akar, ragaszkodik az életéhez – fortyogott Sápoly Hermina, és áradatként dőlt belőle, mivel teszi őt sírba nagyanyjuk, a Toszka.

– Annyira akar élni, hogy tavasszal kibotorkált a kertbe, a görgős szervizasztalkába kapaszkodott, és tolta maga előtt, csak úgy csörgött a porcelánkészlet végig az udvaron, mert még azt se volt képes lerámolni róla. Elhasalt, négykézláb araszolt, vonszolta magát, de végigkúszott az ágyasok között, és lelegette a fokhagyma zöldjét, pedig alig látszott rajta egy picit hajtás. Egy szálát sem hagyott a veteményesben. Azzal vágott vissza, amikor leszidtam – panaszkodott Sápoly Hermina –, hogy képes vagyok még azt is felpanaszolni, amit megterem a föld, de neki az életet jelenti, mert a zsenge csírában van az erő. Mindenféle zöldcsírat kell enni, abban rejlik az életerő, rikácsolta, mert éppen ilyesmit olvasott az újságokban, vagy a tévében látta, mit tudom én. Minden érdeklí, mindenre odafigyel, amitől azt reméli, hogy egy nappal is meghosszabbíthatja az életét. Örökké a főzőműsorokat nézi. Jamie Oliver-menü kellett neki, amiben nincsenek *géjem*-mós összetevők, mert még ezt is tudja. Kikötette, hogy ne tömjük őt *genetikázott* kukoricából főzött kásával.

Sápoly Hermina hosszan ecsetelte a nagyanyjától hallott dolgokat a transzszírsavakról, az ételszínezékekről és az adalékanyagokról, azok káros hatásáról, majd, mintha csak visszalökte volna a gramofontűt a lemez elejére, folytatta a zsenge fokhagyma megdézsmálása körüli sztorizást.

– Az hagyján, amit előadott a zöldcsírában lévő életerőről! De nem fogod elhinni, Ellánk, miután megfeddtem a legelésért, azzal jött elő, hogy jó, nem fog legelni, ha veszek neki kapszulát. Fokhagymakapszulát, hogy ne legyen bűdös a lehelete. Neki, Ellánk, neki ne legyen bűdös! Mintha bizony csókolózni akarna, förmedtem rá dühömben. Erre nekem támadt, hogy mi van akkor, ha azt akar. Kitelne tőle, én mondom neked, Ellánk. Ennek még mindig ilyesmi körül forognak a gondolatai.

Sápoly Hermina aztán ámuldozva elmesélte Langy Ellának, hogy a gyereket, a Dzsasztint is örökké a paráználkodásra tüzeli.

– Dzsasztinkám, kicsi unokám, nyelves pusztit tudsz-e már adni? – kérdezte tőle a múltkor is, és csak úgy csücsörített hozzá gusztustalanul, dugdosva kifele a lepedékes nyelvét. Ne szégyenítse azt a gyereket, ripakodtam rá, mert nekem volt kellemetlen hallgatni. Nem szégyen az, Herminám, az ő korában tolakodik már a nyelv, kevés neki egy száj. Benn a valóvilágban az ő korúak már mozognak a takaró alatt – ömlött belőle a badarság, mint a vízfolyás, alig tudtam közbevágni. Mozogál magának az agya, Erna mama, vettem oda végül, hogy abba hagyassam vele. De még erre is volt válasza, nem is akármilyen! Miért, no, miért, nem rossz dolog mozogálni! Te is inkább többet mozogálnál a Házás Emillel, mint hogy folyton rajtam vezeted le az idegedet! Erre mit tudtam mondani?! Van benne valami. Lehet, hogy az Emilnek kellene adnom a fokhagymát vagy az Internetről rendelt fokhagymakapszulát, hogy táguljanak az erei.

– Mert rendelni kellett neki, addig erősködött – vitte tovább a történetet Sápoly Hermina. – Egyszer azzal állt elő, hogy az *infernetről* rendeljek neki fokhagymakapszulát. Az nem volt jó, ami a patikában kapható. Bio kellett neki. Bio az *infernetről*! Kémiával

akartok tönkretenni? Májzsugor fog elvinni miattatok, rikácsolta, mikor meghoztam neki azt, ami a patikában volt. Nagy választék nincs, tudod, Ellám, itt mifelénk azt se tudják az emberek a fokhagymakapszuláról, hogy nyelik-e vagy kenik, de neki nem volt jó, amit vettem. Ne *szimfetikus* kémiával akarj teletölni, támadt rám, én meg csak ámultam, hogy honnan vesz ilyeneket. *Bijót* adjál, erősködött, az *inferneten bijót* kínálnak, rágta a fületem napokig, hogy nem bírtam tovább. Dzsasztin megrendelte az Interneten. Megjött a biokapszula, beadtam neki, de közöltem vele, Erna mama, ezzel most bevette a koporsóját, ez olyan drága gyógyszer, hogy nem futja még koporsóra is. Temetésre gondolni se merjen! Bolond is lennék, vágott vissza. Csak nem fogok most elmenni, mikor ilyen jó világ jött ránk. Nem én, erőlködött, és kalimpált a lábaival. Mellig csúszott a barokk fotel lyukába, de csak vergődött. Ne akarjatok temetni, nem megyek el egyhamar, hiába tolnátok élve a föld alá, nem megyek, ezt az örömet nem szerezem meg nektek, osztott ki. Gondolhatod, Ellánk, forrt bennem a méreg, nehezen tudtam tartóztatni magam, nehogy felborítsam.

– Ezt mondom én is, pontosan ezt – bólogatott helyeslően Langy Ella. – Azért bánik veled így, mert engeded. Törd le a sarvait! Vond meg tőle a tévét, ne adj neki fokhagymát, ne legyen mindig az, amit ő akar! Ne pakold át reggel, hadd rajta az éjszakai pelenkát, majd megtanulja, hogy nem úgy van az, hogy ugrasz, és tisztába teszed!

– De én is szagolhatom, mert össze vagyok zárva vele – fújt mérgében Sápoly Hermina.

– Kibírod... – erősködött Langy Ella.

– Hozd már a papírt, ne trónoltass tovább ezen az istenverte fark ülőkén, Herminám – fojtotta beléjük a szót a Toszka. – Nem tudom, minek kellett ilyen flancos nagy batár fotelt vágatni alám, hogy nem tudok róla magam leszállni – méltatlankodott.

A tévé előtt dobolt az üres ásványvizes flakonnal a stílvécé karfáján, hogy ne hallja az unokái áskálódását.

* * *

„Elment, hát a Toszka – mondták a temetés után a szomszédok, ismerősök részvétellel. – Szegény asszony megkínlódott a végső nyugalmaért – szánakoztak. – Bőven kijutott neki az utóbbi években. Hosszú napokon át a lyukas stílfotelben ültették őt, csak éjszakára emelték le róla, mielőtt ágyba tették. Tudták ők, miért! – súgták bizalmasan, közelebb hajolva egymáshoz. – A Toszka székére senki se gyanakodott! – fogták még halkabbra. – Ki gondolta volna, hogy aranybánya volt nekik a mobil stílvécé. Közben meg elmarasztalóan emlegették csak, folyton azt híresztelték, minden kényét-kedvét teljesítették a Toszknak, minden szeszélyének eleget tettek. Panasszal mondták, hogy megvették neki a kézműves egyedi barokk mobil stílvécét, mert arra vágyott. Egy vagyont adtak érte, leterhelték rá a házat. Dehogy kellett annak a szegény szerencsétlen Toszknak a barokk stílvécé, azt se tudta a hat elemijével, mert hat osztály után kimaradt, mi fán terem a barokk. Gúnyolták szegény öregasszonyt, mókázva mesélték, hogy a Toszka mindenkit azzal fogad, aki rájuk nyitja az ajtót, hogy ő alatta bizony *farak* van, nem akármí! Közben meg nekik kellett a Toszka széke, aranybányának! Senki se gyanakodott, mert rajta ültették szegény öreganyjukat egész nap. Kinek tűnt volna fel, hogy mi van abban a székben. Nem a Toszka megállíthatatlan ürítéseitől volt mocskos az a szék, ahogy híresztelték, hanem attól bűzlött, ami benne volt, elrejtve a kárpitban. Megkönnyebbülést hozott a halál a szegény Toszknak, de főleg a Sápolyéknak. Bár a pénz, amit a Hermina a Toszka

gondozásáért kapott havonta, hiányozni fog a kasszájukból. Nagyobb bevételt jelentettek nekik a Toszka utáni járulékok, mint a Házás Emil munkanélkülije. Közben pedig a Hermina rá se nézett szerencsétlen öregasszonyra, örökké a Jólakat-Lakban ült, főzette magának a *papucsínót*, és pumpálta rá a fahéjat a gumi sündisznóból. A szegény Toszkat meg csak akkor mozdította meg a lyukas fotelon, és tisztogatta meg alulról, amikor ment valaki a házhoz, hogy mutogassa, mennyi vesződése van vele. Eddig könnyen tettek a spórba, mert az enivalót a Toszka pénzéből teremtették elő. Az ment a konyhára, amit a Toszka után kaptak, jól élhettek belőle, el is híztak mind, alig fértek el a koporsó körül a ravatalozóban. Majdhogynem a falat kellett megbontani mögöttük, hogy körbeállhassa a szegény halott Toszkat az egész família. Olyan hájat eresztett a Házás Emil, hogy nem mer kimenni a napra, nehogy olvadásnak induljon. De ezután a sajátjukat kell költeniük, a Házás Emil munkanélküli segélye nem mehet a befektetési alapba, mint amíg a Toszka élt. Szegénynek magának kellett állnia a saját temetését is, még a koporsót is az ő pénzén vették meg már évekkel korábban, kiárútsáson. Örültek, mint majom a farkának, hogy olcsón hozzájutnak, megvették szegény öregasszonynak ajándékba, karácsonyra. De azt is a Toszkanak a pénzén vették, mert az övék, kiabálták faluszerte, elment a fokhagymakapszulára, a *bijóra*, ahogy ők mondták. S mivel az akciós koporsóhoz ingyen felirat is járt, ott helyben ráírták a Toszka nevét. *Šapóli Oskárne, Vertešová Ěrna ělĕtĕt ěvet*. Csak az évszám hiányzott róla, annak kihagyták a helyet. Záporoztak szegény öregasszony könnyei, amiért úgy megcsúfolták őt, hogy a saját nevére nem ismert rá a koporsón. Mi az, hogy *Šapóli Oskárne, Vertešová Ěrna!* Ez nem ő, az ő szép magyar nevét hogyan lehet ilyen faramucin odapingálni a koporsójára, ilyen névvel hogyan engedi be őt Szent Péter a mennyország kapuján. *Mama, haĕyja mār ezeket a legendákat! Különben is, nem volt maĕa gyõnni egyszer se az utõbbi õtven ěvben, ne ālmodozzon a mennyorszāĕgrõl...* – mondta neki põffeszkedve a Házás Emil. De a szegény Toszka csak tovább sirānkozott, hogy mi az, hogy *ělĕtĕt ěvet?! Na ěs aztān, ha ěvett, ki nem ěvett, amĕg ělĕt?* Mindenki eszik! Miĕrt kell mĕg az utolsõ útĕjn, a koporsõn is felpanaszolni, hogy ěvett!? Tudta addĕg is, hogy sajnālĕjk tõle az ětelt, de hogy mĕg a koporsõval is kikiabālĕjk orszāĕgnak-vilāĕgnak, mintha nem a sajátĕt ětte volna. Zokogott szegĕny Toszka, hogy mĕg a Szent Mihāly lovān is szĕĕykenkezhethet majd a Házás Emil miatt, aki olyan faszarāĕgõ, hogy mĕg a feliraton is spõrolt. Erre azt mondta neki a Házás Emil, hogy *jaj, mār mama, ki lātĕja azt a fõld alatt. A temetĕs ideĕjĕre letakarĕjuk koszõrũkkal, ũgyis tudĕjk, hogy nem a rõmai pāpa, hanem maĕa fekszik benne. Inĕyen rāĕrtāk, ěnĕyen lõnak pedig ne nĕzze a fogāt a mama. Fizessek kũlõn a nĕvĕrt, ha egyszer benne van az ārban! Šapõli vagy Sāpoly, nem mindeĕy lesz maĕanak, ha mār benne fekszik. Ha nem kapta volna meg karāĕsonyra a fa alā a koporsõĕjāt, hogy õrũlhessen neki, meg gyõnyõrkõdhessen benne, amĕg ěl, nem is tudnā, mi van rajta. Nem mindenki lāthatĕja ām, mama, hogy mibe fektetik bele holtāban. De a mama ezt se tudĕja ěrtĕkelni. Ĭgy adjõn valaki a mamānak āĕjāndĕkba koporsõt. Nemhõgy a nĕvĕrt nem fizettek, kĕsõbb, a temetĕskor az ěvszāĕm se kerũlt rā. Majd a sĕrkõre rāvĕsetĕjũk* – mondta Házás Emil –, *a munkanĕllkũlibõl nem uĕgrālhatunk. Mĕg azt hinnĕk az emberek, amĕlyen rosszindulatũak, hogy hāzszāĕmot ĕrtunk a koporsõra, ěs bekopognānak a szegĕny Toszkaĕhoz.*

„Pedĕg volt ott pénz, a Toszka szĕkĕbõl. Abbõl álltāk a sĕrtakarõ puccos piramisfedelet is. Piramist emeltek a sĕron, mintha fāraõ lett volna a Toszka! – jegyeztĕk meg rosszallõan. – Az ěgyszerũ kõ fedõlap, mint amĕlyen mās sĕrokon van, nem felelt meg nekik! Ők ěgbeszõkõ piramist rakattak arānymāzzal bevont burkolõkõbõl, de nem a Házás Emil munkanĕllkũlibõl, hanem a Toszka szĕkĕbõl, abban volt a pĕnzforrās. Nemcsak a flāncra nĕztek, az is sarkallta õket, hogy minĕl nehezebb legyen a nyomatĕk a sĕron, nehõgy felĕjĕjõn szegĕny öreganyĕjuk, kĕsĕrteni. A piramis csũcsāra meg festett diõszemekbõl fũzõtt

koszorút biggyesztettek. Úgy hordták körbe a sír körül, hogy lássák, két teli zsák dióból fűzték virágkötő-dekoratőrökkel előkelő fővárosi szalonban, mert a Dzsaszinka olyan életrevalóan ügyes, hogy ő mindent *lewebsoppingolt* az Interneten. De mihaszna volt a parádé, a temetés után meglepték a sírt a varjak, és szétlopkodták a Toszkáról a diót.”

Azért tették szóvá a településen élők a *virágkötő-dekoratőrökkel előkelő fővárosi szalonban* (a hanglejtés, ahogy ezt ejtették, süttött az iróniától) fűzetett veretes diófakoszorút ilyen formában is, mivel nehezteltek Sápolyékra. Kifogásolták, hogy temetéskor semmit sem engedtek elhelyezni a friss sírhanton, még egy szál gerberát sem, csak az ő gyászdíszük viríthatott az aranyozott kőből rakott piramis csúcsán. „Ne hozzanak nekünk ötvencentes műanyag koszorút, hogy szétolvadjon és elfolyjon a napon! Aztán majd súrolhatom a piramisköveket, elkophat a kezem, de a ragacs le nem jön róluk – kürtölte tele a falut még a temetés előtt Sápoly Hermina. – Viszünk mi különbet, amelyet senki. Amelyet még nem látott a temető! Nem fröccsöntött sírcsokrokat, hanem diószemekből fűzött, ovális kegyeleti koszorút, lila pillécukorral díszítve.”

Kárörömmel, elégtételt érezve hangoztatták a településen széltében-hosszában, hogy bezzeg megbosszulta magát a kivagyiság. A gyásznép alighogy elhagyta a temetőt, baljós jelként elkomorodott az ég, de nem viharfelhők tornyosultak rajta, hanem varjak raja szállingózott – mondták. Erősen cifrázták a történetet, elképesztőbbnél elképesztőbb mozzanatokkal egészítették ki. A végére kikerekedett belőle, hogy a varjak fekete boltívet vontak az égre, majd iszonyatos károgással lecsaptak a temetőre, s pillanatok alatt elbántak a Toszka diódíszével, az utolsó szemig ellopkodták. A súlyuk alatt, ahogy repdestek, kavarták a levegőt a szárnyukkal, beomlott a sír. A tátongó hatalmas mélyedésben csak az ovális koszorúalap, a csupasz drótkeret éktelenkedett a széthullott, szétszóródott burkolóköveken, a koporsót se lehetett látni alant.

* * *

– Csillapodjál, ne pöröljél már! – csitította feleségét Házas Emil, amikor Hermina, miután elmentek a síromlás ügyében kutakodó nyomozók, mérgében fél kézzel lesodorta a polcra a fűzérdíszes teáskészletet. – Ne aggódj, nem lesz itt semmi galiba. Nem lehet!

– Hogy nem lesz... hogy nem lehet? Nem, mert már megvan a galiba! Ott kezdődött, amikor előrukkoltál azzal a képtelen ötlettel, hogy kárpítózott barokk fotelt csináltassunk a Toszkának, mert annál jobb rejtékhelyet keresve se találhatnál a szernek. Csak olyan tébolyodott fejében születhet meg, mint amilyen te vagy, hogy mobil klozetben tárolja az anyagot. Rajta ültetjük a Toszkát egész nap, hajtogattad, kiben merülne fel bármilyen gyanú is, mondd, Herminám, kiben? Na, itt van, Emilem, felmerült. Nagyon is felmerült!

– Nem azzal van a baj, hogy a Toszka székében volt az anyag, mert évekig senki se gyanakodott, hanem hogy az a félkegyelmű Ellátok eltemettette a széket is! – hurrogtá le indulatosan feleségét Házas Emil. – Hagytam volna a rengeteg tablettát a sírban?! A szállító biztosan elnézően megsimogatta volna a fejemet, hogy jól van, jól van, Házas, ez van, ha eltemettétek, hát eltemettétek, és egy ejnye-bejnyével elintézte volna, hogy az anyag eltűnt odalent a sírveremben, ugye? – gúnyolódott grimaszokat vágva Házas Emil. – Nem is öntetett volna élve betonba, mi?

– De ha nem veszik be a varjúmesét, és kiderítik az igazságot, hogy miért omlott be a sír, mehetsz, Emilem a börtönbe – húzta a szavakat, hogy kellően hangsúlyozza a mondanóját Házasné Sápoly Hermina. – De akkor beviszem neked a Toszka székét... ülhetsz rajta a hűvösön.